NORAKSTS
Lieta Nr.A420537212
(A-01652-13/25)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2013.gada 14.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Markovs,

piedaloties pieteicējam *A.K.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvim *A.B.*,

atklātā tiesas sēdē videokonferences režīmā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.K.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Olaines cietuma faktiskās rīcības, nesniedzot pieteicējam pienācīgu veselības aprūpi, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 500.

Aprakstošā daļa

[1] 2012.gada 17.maijā pieteicējs vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē, lūdzot atzīt par prettiesisku Olaines cietuma faktisko rīcību, sniedzot pieteicējam veselības aprūpi, un kaitējuma Ls 1000 un Ls 500 apmērā atlīdzināšanu.

[2] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2012.gada 8.jūnija lēmumu Nr.1-13.1-K/2599

(turpmāk – Lēmums) atteikts pieteicējam atlīdzināt kaitējumu Ls 1000 un Ls 500 apmērā.

Lēmumā norādīts, ka, izskatot pieteicēja iesniegumu, Ieslodzījuma vietu pārvalde veica pārbaudi par notikušā faktiskajiem apstākļiem un pieprasīja informāciju no Olaines cietuma administrācijas un no Latvijas Cietumu slimnīcas Olaines cietuma un konstatēja, ka nav noticis iesniedzēja cilvēktiesību ierobežojums saistībā ar medicīnisko pakalpojumu sniegšanu Olaines cietumā. Tā kā nav konstatēta Olaines cietuma prettiesiskā faktiskā rīcība, nav pamata pieteicējam izmaksāt atlīdzinājumu.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteicējs norāda, ka vairākas reizes pierakstījās pie ķirurga sakarā ar veselības problēmām, bet netika izsaukts pie ārsta. Laika posmā no 2012.gada 26.aprīlim līdz 2012.gada 16.maijam, atrodoties izolatorā, sāpes pastiprinājās. Kad pieteicējs tika izsaukts pie ārsta uz pārbaudi un norādīja uz sāpēm, zāles netika izrakstītas. Tikai pēc divām nedēļām, kad pieteicējs tika atkārtoti izsaukts pie ārsta, tika izrakstītas zāles, kuras nepalīdzēja. Sāpes joprojām nav mazinājušās.

[4] Rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu Ieslodzījuma vietu pārvalde norāda, ka pieteikumu uzskata par nepamatotu un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

Papildus norāda, ka veselības aprūpe Olaines cietumā pieteicējam tika sniegta atbilstoši pieteicēja veselības stāvoklim un saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.199 „Noteikumi par apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpi izmeklēšanas cietumos un brīvības atņemšanas iestādēs" (turpmāk – Noteikumi Nr.199) prasībām.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem apsvērumiem.

Iestādes pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Pieteicējs tiesā ir pārsūdzējis Lēmumu, ar kuru atzīta par tiesisku Olaines cietuma rīcība, nodrošinot pieteicējam veselības aprūpi un atteikts atlīdzināt nodarīto kaitējumu.

Lietā pastāv strīds par to, vai Olaines cietuma administrācija rīkojās tiesiski, nodrošinot pieteicēja veselības aprūpi. No apstrīdēšanas iesnieguma izriet, ka lietā ir strīds par periodu no 2012.gada 28.aprīļa līdz 2012.gada 15.maijam, kad pieteicējam bijušas veselības problēmas.

[8] Latvijas Republikas Satversmes 111.pants noteic, ka valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. No starptautiski atzītiem ieslodzījumā turēto personu aizsardzības principiem izriet, ka apcietinātās personas ir jānodrošina ar medicīnisko aprūpi un ārstēšanu. Tādējādi tiesības uz medicīnisko pakalpojumu saņemšanu ir ietveramas ieslodzīto personu cilvēktiesību minimumā. Ieslodzījuma vietas medicīnas daļas rīcība, sniedzot medicīnas pakalpojumus ieslodzītajam, ir pārbaudāma administratīvā procesa kārtībā, ja tiek konstatēts būtisks ieslodzītās personas cilvēktiesību ierobežojums *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 19.augusta lēmuma lietā SKA-581/2008 6.-7.punktus).*

Līdz ar to tiesai šajā lietā ir jāpārbauda, vai ir pamatoti pieteicēja apgalvojumi par to, ka Olaines cietumā medicīniskā palīdzība viņam netiek sniegta tiesību normās paredzētajā apjomā un kārtībā.

[9] Latvijas Sodu izpildes kodeksa 78.panta otrā daļa noteic, ka ar brīvības atņemšanu notiesātajiem un apcietinātajiem brīvības atņemšanas iestāžu medicīniskie dienesti valsts garantēto medicīnisko palīdzību sniedz Ministru kabineta noteiktajā apjomā un kārtībā. Pārējo medicīnisko palīdzību ar brīvības atņemšanu notiesātie un apcietinātie saņem Ārstniecības likumā noteiktajā kārtībā.

Noteikumi Nr.199 nosaka veselības aprūpes pakalpojumu apjomu apcietinātajam vai notiesātajam (turpmāk – ieslodzītais) un kārtību, kādā šie pakalpojumi tiek sniegti izmeklēšanas cietumos un brīvības atņemšanas iestādēs (turpmāk – cietums).

Noteikumu Nr.199 2.punktā noteikts, ka ieslodzītais cietumā bez maksas saņem: 1) primāro veselības aprūpi, izņemot plānveida stomatoloģisko palīdzību; 2) neatliekamo stomatoloģisko palīdzību; 3) sekundāro veselības aprūpi, kura sniedzama neatliekamā kārtā, kā arī sekundāro veselības aprūpi, kuru sniedz cietuma ārsti atbilstoši specialitātei; 4) efektīvākās un izmaksas ziņā lētākās zāles, kuras izrakstījusi cietuma ārstniecības persona.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.199 3.punktu, ieslodzītā ambulatoro veselības aprūpi nodrošina cietuma medicīnas daļā, bet stacionāro aprūpi - Latvijas Cietumu slimnīcā.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.199 7.punktu, primārās veselības aprūpes pakalpojumus ieslodzītais saņem: 1) pēc paša iniciatīvas vēršoties pie cietuma ārsta, ārsta palīga vai zobārsta; 2) pēc cietuma ārsta vai ārsta palīga uzaicinājuma.

Noteikumi Nr.199 8.punkts paredz, ka cietuma ārsts izvērtē ieslodzītā veselības stāvokli un, ja nepieciešams, nosūta to sekundārās veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai pie cita speciālista cietuma medicīnas daļā vai uz Latvijas Cietumu slimnīcu.

Noteikumu Nr.199 9.punkts paredz, ka sekundāros veselības aprūpes pakalpojumus ieslodzītais saņem atbilstoši cietuma ārsta vai ārsta palīga norīkojumam vai pēc savas iniciatīvas vēršoties pie cietuma ārstiem - speciālistiem.

Noteikumu Nr.199 13.punkts noteic, ka ieslodzīto uz Latvijas Cietumu slimnīcu stacionārai ārstēšanai nosūta atbilstoši medicīniskajām indikācijām ar cietuma ārsta nosūtījumu un Pārvaldes norīkojumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.199 14.punktu, ja cietumā nav iespējams sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību, ieslodzīto, nodrošinot apsardzi, var nosūtīt uz ārstniecības iestādi, kas

atrodas ārpus ieslodzījuma vietas.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.199 15.punktu, ja saņemts ieslodzītā iesniegums, kas rakstiski saskaņots ar cietuma ārstu, cietuma administrācija par ieslodzītā konsultēšanu un ārstēšanu var vienoties ar tādas ārstniecības iestādes vadību, kura atrodas ārpus ieslodzījuma vietas. Ar veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu saistītos izdevumus, kā arī transporta un apsardzes izdevumus sedz no ieslodzītā līdzekļiem.

No minētajām tiesību normām izriet, ka ieslodzītajam cietumā ir tiesības saņemt primāro un sekundāro veselības aprūpi, tostarp, neatliekamo medicīnisko palīdzību.

[10] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējam strīdus periodā sniegti šādi veselības aprūpes pakalpojumi:

1) 2012.gada 6.aprīlī pieteicēja ambulatorajā kartē fiksēts, ka pieteicējs sūdzas par sāpēm mugurā; veicot pārbaudi ārsts konstatējis, ka pieteicējs elpo brīvi, sirdsdarbība ritmiska, vēdera dobuma orgāni bez īpatnībām *(lietas I pielikuma 88.lapa);*

2) 2012.gada 3.maijā pieteicēja ambulatorajā kartē fiksēts, ka pieteicējs sūdzas par sāpēm mugurā un bezmiegu; pieteicējam nozīmēts preperāts *Tb.Truxali (lietas I pielikuma 88.lapa);*

3) 2012.gada 12.maijā pieteicēja ambulatorajā kartē fiksēts, ka pieteicējam sūdzību nav, ir bijušas galvassāpes; pieteicējam nozīmēts preperāts *Paracetamol 0,5 g x 2 (lietas I pielikuma 89.lapa);*

4) 2012.gada 14.maijā pieteicēja ambulatorajā kartē fiksēts, ka pieteicējs sūdzas par trulām sāpēm jostas rajonā, ka bieža urinācija; norādīts, ka nav skaidra diagnoze un ka nepieciešami papildus izmeklējumi – urīna analīzes, asins analīzes un terapeita apskate (*lietas I pielikuma 90.lapa*);

5) 2012.gada 21.maijā pieteicēja ambulatorajā kartē fiksēts, ka pieteicējs sūdzas par galvas sāpēm; ķirurgs nozīmējis preperātus *No-spa* un *Ibumetins (lietas I pielikuma 91.lapa);*

6) 2012.gada 21.maijā pieteicējs apmeklējis ārstu – psihiatru *(lietas I pielikuma 92.lapa);*

7) 2012.gada 22.maijā pieteicējs apmeklējis rentgenoskopiju un otolaringolologu *(lietas I pielikuma 93.lapa);*

8) 2012.gada 22.maijā pietiecējam veikta ultrasonogrāfija nierēm *(lietas I pielikuma 118.lapa);*

9) 2012.gada 16.maijā pieteicējam veiktas urīna un asins analīzes *(lietas I pielikuma 121. – 123.lapa).*

[11] Izvērtējot iepriekš minētos apstākļus, tiesa nekonstatē cēloņsakarību - objektīvu saikni starp Olaines cietuma rīcību, veicot pieteicēja veselības aprūpi, un pieteicējam esošajām veselības problēmām.

No iepriekš konstatētā secināms, ka Olaines cietuma Medicīnas daļa savas funkcijas pilda. Tiesa nekonstatē pārkāpumus Olaines cietuma Medicīnas daļas veiktajā veselības aprūpē pieteicējam, jo pieteicējam ir nodrošināta iespēja regulāri saņemt ārsta konsultācijas, pieteicējam nozīmēti un veikti izmeklējumi, kā arī pieteicējam nozīmēta medikamentu

lietošana.

Ievērojot visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējam Olaines cietuma administrācija nepieciešamo veselības aprūpi nodrošina atbilstoši tiesību normās noteiktajam.

Savukārt Olaines cietuma veselības aprūpes kvalitātes izvērtēšana ietilpst Veselības inspekcijas kompetencē, tādējādi to, vai pieteicējam pie konkrētiem slimības simptomiem un saslimšanām ir piemērota pareiza, atbilstoša un efektīva ārstēšana, ir tiesīga izvērtēt minētā iestāde. Tādējādi pieteikums daļā par Olaines cietuma minētās faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku ir noraidāms kā nepamatots.

[12] Administratīvā procesa likuma 92.pants nosaka, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu tiesības uz zaudējumu atlīdzību rodas, ja starp iestādes faktisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saite starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tiesa secina, ka pieteicējs ir izvirzījis prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 500, kā kaitējuma rašanās pamatu minot Olaines cietuma faktisko rīcību, nesniedzot viņam pienācīgu veselības aprūpi.

Ņemot vērā, ka Olaines cietuma faktiskā rīcība netika atzīta par prettiesisku, līdz ar to noraidāms arī pieteikums daļā par morālā un personiskā kaitējuma, kas nodarīts ar minēto faktisko rīcību, atlīdzinājumu.

[13] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 124.panta pirmajai daļai par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu Ls 20 apmērā. Savukārt Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtā daļa noteic, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā (..).

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2012.gada 31.jūlija lēmumu pieteicējs daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas, samazinot valsts nodevu par pieteikuma iesniegšanu tiesā līdz Ls 1. Ievērojot, ka pieteikums tiek noraidīts, pieteicējam ir uzliekams pienākums atmaksāt valsts nodevu tādā apmērā, kādā pieteicējs no valsts nodevas samaksas tika atbrīvots – Ls 19.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantiem, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *A.K.* pieteikumu par Olaines cietuma faktiskās rīcības, nesniedzot pieteicējam pienācīgu veselības aprūpi, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 500.

Uzlikt par pienākumu *A.K.* atmaksāt valstij valsts nodevu Ls 19 apmērā triju mēnešu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis M.Markovs